

MAAILMA PARAST ARKEE

Porin kaupungin
hyvinvointisuunnitelma 2029

PORI

KV XX.XX.2026

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Porissa eletään maailman parasta arkea ja porilaiset ovat maailman onnellisimman kansan onnellisimpia asukkaita.

Hyvinvoinnin edistäminen on koko kaupunkiorganisaatiota koskeva perustehtävä, jossa eri toimialojen yhteistyössä toteutetaan yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, elinympäristöihin ja sujuvaan arkeen kohdistuvaa toimintaa. Kaupungin tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia, raportoida siitä ja suunnitella kaupungin toiminta ja palvelut sen mukaiseksi, että ne mahdollisimman hyvin tukevat asukkaiden hyvinvointia.

Hyvinvointi merkitsee ihmisille erilaisia asioita elämänkaaren eri vaiheissa. Hyvinvointi muodostuu ihmisen itsensä, läheisten, lähiympäristön ja palvelujärjestelmän toiminnan sekä yhteiskuntapolitiikan tuloksena. Se koostuu monista osatekijöistä, kuten terveydestä, toimeentulosta, työstä, asumisesta, puhtaasta ympäristöstä, turvallisuuden ja onnellisuuden tunteesta, itsensä toteuttamisesta sekä läheisistä ihmissuhteista.

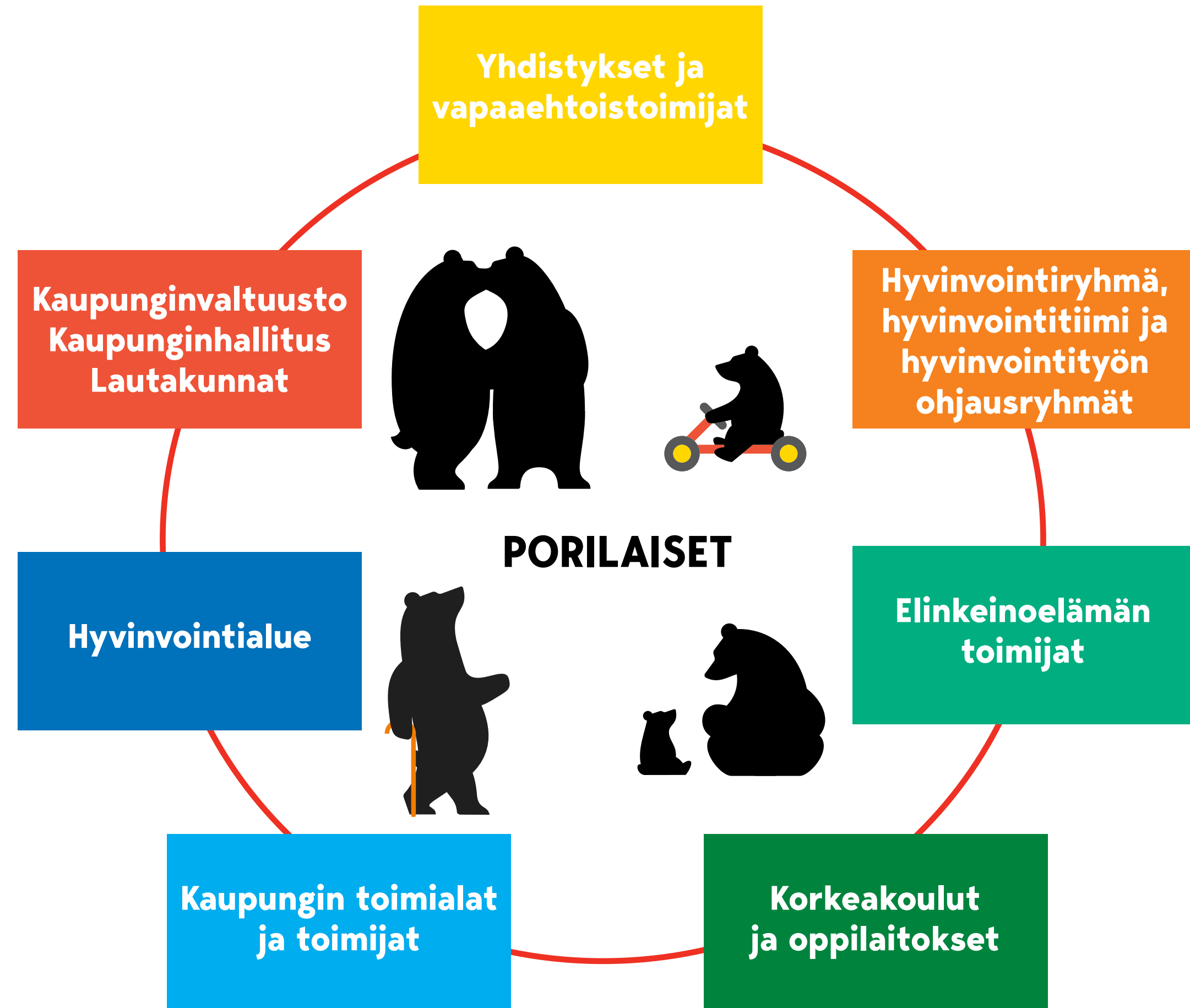
Kerran valtuustokaudessa laaditaan hyvinvointikertomus, joka kuvaa porilaisten hyvinvoinnin tilaa ja keskeisiä haasteita. Vuosittain tätä tietoa täydennetään hyvinvointiraportoinnilla. Hyvinvointisuunnitelma puolestaan keskittyy näiden haasteiden ratkaisemiseen. Se on keskeinen kaupungin strateginen asiakirja, joka ohjaa toimialueiden työtä. Hyvinvointisuunnitelma tarkoittaa Pori 2035 -strategiaa, jossa määritellään hyvinvoinnin kasvuun liittyviä tekoja, toimenpiteitä ja vaikutuksia.

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN ON YHTEISTYÖTÄ

Porin strategian mukaisesti kaupungin kaikki toimialat tekevät merkittävää työtä porilaisten hyvinvoinnin eteen. Kaupungin asukkailla on myös oma tärkeä roolinsa. Asukkaiden osallistuminen eri tavoin asuin- ja elinympäristönsä kehittämiseen ja vastuunottaminen omasta ja läheistensä hyvinvoinnista on perusta elinvoimaiselle ja hyvinvoivalle kaupungille. Elinvoimainen ja kansainvälistyvä kasvukaupunki mahdollistaa asukkaiden hyvinvoinnin - hyvinvoivat porilaiset tekevät päivittäin henkilökohtaisia valintoja hyvinvointinsa ja terveytensä vahvistamiseksi. Pori mahdollistaa myös Porissa vierailevien ihmisten viihtymisen.

Porin kaupunki panostaa erilaisin toimenpitein henkilöstön työhyvinvointiin. Tarkemmat tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit ovat kirjattuna Porin kaupungin henkilöstöstrategiassa.

Hyvinvointia edistetään yhdessä tehden. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat hyvinvointialue, kaupungissa toimivat yhdistykset, järjestöt, muut vapaaehtoistoimijat, seurakunnat, erilaiset verkostot, elinkeinoelämän toimijat sekä korkeakoulut ja oppilaitokset. Yhdessä tehden mahdollistetaan puitteet asukkaiden omatoimiseen hyvinvoinnin ylläpitoon ja edistämiseen.

HYVINVOINTISUUNNITELMAN 2029 PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA TEOT

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet on muodostettu aiemmin koottujen hyvinvointikertomuksen ja -raporttien esiin nousseista porilaisten hyvinvointihaasteista, kaupunginvaltuuston ja -hallituksen tärkeistä huomioista sekä asiantuntijoiden ja toimialojen johtoryhmien näkemyksistä. Jokaiselle painopisteelle on kirjattu tavoitetilä vuoteen 2029 sekä teot tavoitetilan saavuttamiseksi ja mittarit toimenpiteille. Jokainen yksittäinen painopiste tukee muita painopisteitä, ja yhdessä ne muodostavat yhtenäisen hyvinvoinnin edistämisen ja ennaltaehkäisevän työn kokonaisuuden.

MIELEN HYVINVOINTI

Mielen hyvinvoinnilla on suuri merkitys ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille ja arjen haasteiden kohtaamiselle. Mielen hyvinvointi on elämänhallintaa, joka käsittää psyykkisen hyvinvoinnin, fyysisen terveyden ja sosiaaliset suhteet. Siihen kuuluvat itsensä ja toisten arvostaminen, taito olla vuorovaikutuksessa, kyky luoda ihmissuhteita sekä mielekkyyden ja osallisuuden kokeminen. Lisäksi mielen hyvinvointi tukee omien päämäärien toteuttamista. Mielen hyvinvoinnin ylläpitäminen ja vahvistaminen ovat osa elämäntaitoja, joihin jokainen voi myös itse vaikuttaa. Mielen hyvinvointi on jokaisen ihmisen voimavara, jota voi vahvistaa.

Mielen hyvinvointiin vaikuttavat myös laajemmat ilmiöt, kuten globaalit haasteet, yksilökeskeisyyden voimistuminen ja sosiaalisen pääoman heikentyminen, jotka näkyvät luottamuksen ja yhteisöjen haurastumisena. Lisäksi yksilön kyky kohdata ja kestää henkisiä kriisejä vaikuttaa olennaisesti mielen hyvinvointiin. Taloudelliset paineet sekä opiskelun ja työelämän vaatimukset kuormittavat jaksamista ja hyvinvointia.

Porissa panostetaan yhteisöllisyyden lisäämiseen ja ennaltaehkäisevään mielenterveystyöhön huomioiden eri kohderyhmien tarpeet. Kaupungissa luodaan mahdollisuuksia hyvinvointia tukeviin palveluihin ja ympäristöihin, mutta korostamme myös yksilön omien valintojen ja aktiivisuuden merkitystä. Yhteisöllisyys, osallisuuden kokemus ja mielekäs vapaa-aika sekä kulttuuri- ja taide-elämykset vahvistavat mielen hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä.

Yhteisöllisyys on tärkeä voimavara, joka ehkäisee yksinäisyyttä ja tukee mielen hyvinvointia. Ihmisten kokiessa kuuluvansa joukkoon ja osallistuessaan itselleen merkityksellisiin asioihin, vahvistuvat myös toivo ja elämän-

hallinta. Turvallinen ja välittävä yhteisö luo pohjan hyvälle mielelle ja arjen jaksamiselle.

Tavoitetila 2029

Porilaisten kokemus yksinäisyydestä on vähentynyt ja yhteisöllisyydestä saadaan voimia arkeen. Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin panostetaan kouluissa ja oppimisympäristöissä. Porissa ymmärretään, että lasten ja nuorten hyvinvointi on edellytys oppimiselle, ja kouluyhteisöissä panostetaan siihen, että jokainen on tärkeä. Kaupungissa on tarjolla monipuolisia ja kaikille saavutettavia palveluita, jotka tukevat mielen hyvinvointia eri elämäntilanteissa ja huomioivat asukkaiden erilaiset tarpeet. Porissa ylläpidetään ja kehitetään toimivia palveluita sekä luodaan mahdollisuuksia mielekkääseen vapaa-aikaan ja kohtaamisiin – niin fyysisissä tiloissa kuin verkossa.

Mielen hyvinvoinnista puhutaan avoimesti ja kannustavasti, ja porilaisten mielenterveysosaaminen on vahvistunut. Kaupungin monialaiset palvelut, kuten sivistys- ja vapaa-ajan palvelut sekä elinympäristö tukevat mielen hyvinvoinnin edistämistä. Porilaisille tiedotetaan aktiivisesti mielen hyvinvointia tukevista palveluista ja osallistumismahdollisuuksista.

Porissa panostetaan ehkäisevään mielenterveystyöhön ja monialaiseen yhteistyöhön hyvinvointialueen, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on turvallinen, kiusaamisesta vapaa kaupunki, jossa yhteisöllisyys ja välittäminen vahvistavat mielen hyvinvointia.

MIELEN HYVINVOINTI

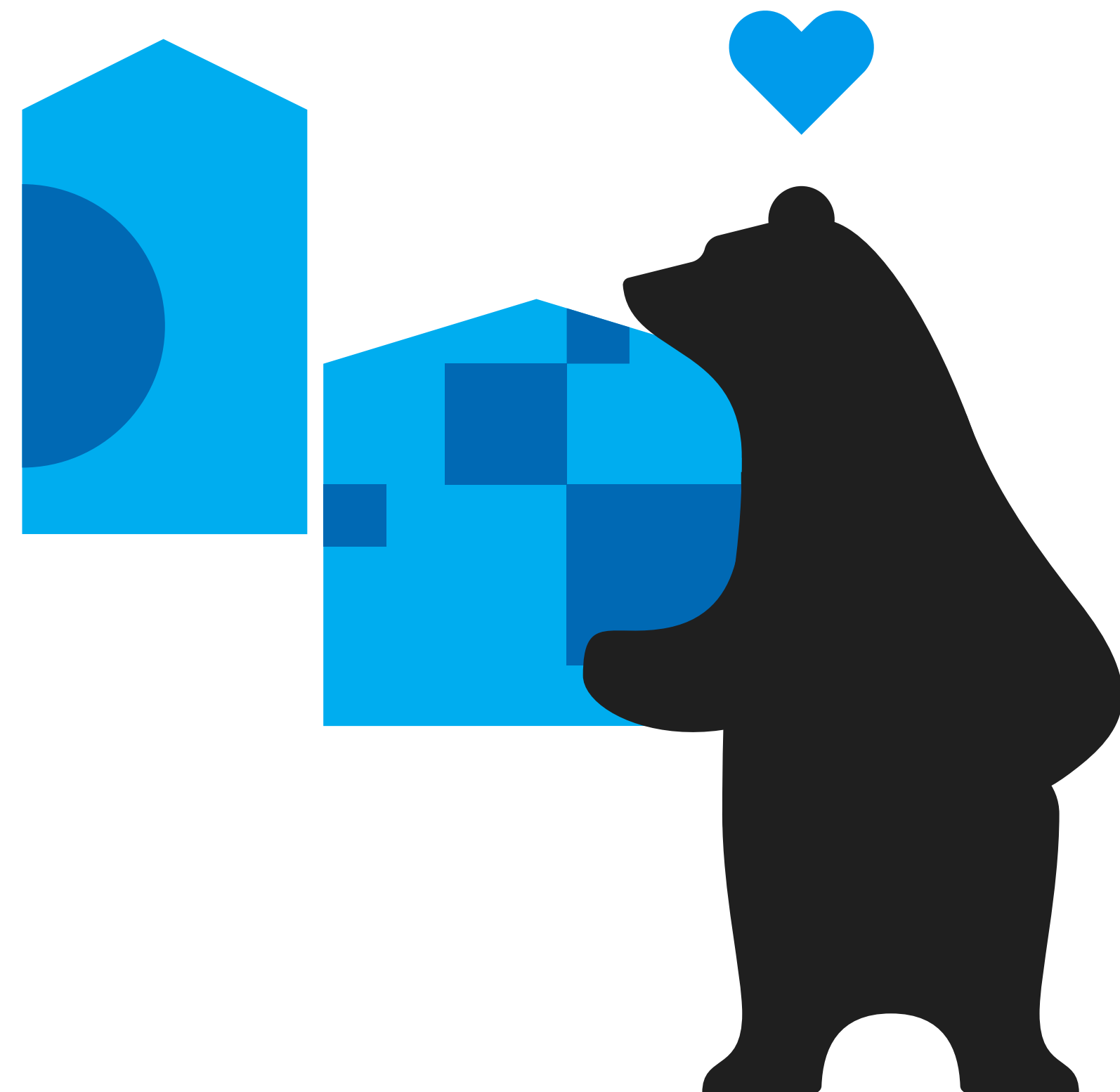
Teot

- Vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja luodaan porilaisille monipuolisia mahdollisuuksia kohdata muita ihmisiä – esimerkiksi yhteisöllisten tilojen, yhteisöllisten tapahtumien, kulttuurilaitosten, liikuntapaikkojen, puistojen ja luontoympäristöjen kautta.
- Mahdollistetaan kulttuuri- ja harrastustoiminta kaikenikäisille porilaisille sekä viestitään niistä laajasti ja monikanavaisesti erilaiset tarpeet huomioiden.
- Toteutetaan ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmaa sekä Hyvän mielen kunta -mallia.
- Vahvistetaan osaamista mielenterveyden edistämisestä lasten, nuorten ja lapsiperheiden kanssa työskenteleville.
- Tuetaan perheiden hyvinvointia ja vanhemmuutta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Mittarit

- Kaupungin kohtaamispaikkojen määrä ja niiden käyttöasteet (omaseuranta).
- Hyvän mielen kunta -tarkistuslistan käyttöönotto, toimenpiteiden vastuuttaminen ja seurannan vakiinnuttaminen (omaseuranta).
- Porin kaupungin kulttuurilaitoksissa Kulttuurireseptiä käyttäneiden lukumäärän kehitys (omaseuranta).
- Tuntee itsensä yksinäiseksi (%), ikäryhmittäin (8–9 lk. lukio, ammatillinen oppilaitos, Pori, THL/Kouluterveyskysely).
- Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), ikäryhmittäin (20–64-vuotiaat, 65 vuotta täyttäneet ja 75 vuotta täyttäneet, Satakunta, THL/Terve Suomi).

- Korkea positiivinen mielenterveys (summaindikaattori, %), (8–9 lk. lukio, ammatillinen oppilaitos, Pori, THL/Kouluterveyskysely).
- Positiivinen mielenterveys (summaindikaattori, keskiarvo), ikäryhmittäin (20–64-vuotiaat, 65 vuotta täyttäneet ja 75 vuotta täyttäneet, Satakunta, THL/Terve Suomi).
- Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana (summaindikaattori) (4–5 lk., 8–9 lk., lukio, ammatillinen oppilaitos, Pori, THL/Kouluterveyskysely).

LIKKUMINEN JA ARJEN AKTIIVISUUS

Liikkuminen ja fyysinen aktiivisuus edistävät ihmisen hyvinvointia, terveyttä ja arjen sujuvuutta. Vastaavasti liian vähäinen liikkuminen heikentää toimintakykyä ja lisää sairastumisriskiä.

Liikkuminen tulee ymmärtää kokonaisvaltaisena, perinteistä liikuntaa laajempaan ilmiönä. Se koostuu eri ikäryhmille laadittujen valtakunnallisten suositusten mukaisesti kevyestä arkiliikkumisesta ja liikuskelusta, reippaasta tai rasittavasta liikkumisesta sekä lihaskuntoa, liikehallintaa ja tasapainoa kehittävästä toiminnasta. Fyysisen aktiivisuuden lisäämisen lisäksi tavoitteena on vähentää istumista ja paikallaanoloa.

Arkiliikkuminen tukee kestävästä kehitystä ja ympäristöystävällisiä valintoja, kun liikutaan lihasvoimin. Se voi vahvistaa myös sosiaalisia suhteita ja yhteisöllisyyttä osana hyvinvointia. Kaupungin tehtävänä on varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus liikkua turvallisesti ja esteettömästi, ja että ympäristö kannustaa aktiiviseen ja sujuvaan arkeen. Liikkumisen edistäminen on koko kaupunkiorganisaation yhteinen tavoite. Tavoitteena on vähentää paikallaanoloa ja passiivisuutta sekä vahvistaa liikkumisen kulttuuria kaikissa elämänvaiheissa kaikkien toimialojen yhteistyönä.

Tavoitetila 2029

Porilaiset liikkuvat arjessaan enemmän ja viettävät vähemmän aikaa paikallaan. Liikkuminen on luonteva osa elämää kotona, työssä, koulussa, varhaiskasvatuksessa ja vapaa-ajalla. Kaupungin eri alueilla on houkuttelevia, helposti saavutettavia ja turvallisia liikkumisympäristöjä, jotka tukevat omaehtoista, yhteisöllistä ja kulttuurisesti monimuotoista aktiivisuutta.

Lapset ja nuoret löytävät mielekkäitä harrastusmahdollisuuksia ja Nuorisopassi kannustaa liikkumaan. Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelut rohkaisevat aktiivisiin valintoihin ja yhteiseen tekemiseen tarjoamiensa palveluiden, harrastusmahdollisuuksien ja tapahtumien kautta. Arkiaktiivisuus huomioidaan kaikessa suunnittelussa ja päätöksenteossa, ja liikkuminen on koko kaupunkiorganisaation yhteinen tavoite.

Teot

- Liikkumisen edistämistä toteutetaan kaupungin poikkihallinnollisen liikkumisohjelman avulla, joka jalkautetaan osaksi toimialojen arkea ja suunnittelua.
- Hyvät liikunta-, harrastus- ja osallistumismahdollisuudet mahdollistavat jokaisen porilaisen hyvinvoinnin ja arjen aktiivisuuden. Liikkuminen on kiinteä osa varhaiskasvatusta ja perusopetusta.
- Liikkumisesta viestimistä kehitetään; kerrotaan Porin liikkumismahdollisuuksista, liikkumisen hyödyistä sekä kaupungin liikuntalaitoksista ja muista liikuntapaikoista sekä liikuntapalveluiden palveluista monikanavaisesti ja huomioiden erilaiset tarpeet.
- Harrastamisen Porin mallia kehitetään edelleen koulupäivän yhteyteen vahvistamaan lasten ja nuorten osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja arkiaktiivisuutta. Mallin aiempi menestys luo vahvan perustan sen laajentamiselle ja vaikuttavuuden lisäämiselle entisestään.
- Kaupunki huolehtii, että liikkumisympäristöt ovat viihtyisiä, turvallisia ja helposti saavutettavia, ja että ne tukevat omaehtoista liikkumista ja yhteisöllistä arkiaktiivisuutta.
- Arkiaktiivisuutta vahvistetaan porilaisten osallistamisen ja kannustamisen keinoin. Toimipaikoissa ja palveluissa tuodaan aktiivisuutta tukevia

LIKKUMINEN JA ARJEN AKTIIVISUUS

viestejä ja toimintamalleja näkyväksi.

- Nuorisopassin käyttöä vahvistetaan osana arjen liikkumista markkinoimalla ja kannustamalla sen hyödyntämistä kouluissa ja vapaa-ajalla entistä paremmin. Nuorisopassin kehittämistä jatketaan ja nuoret voivat vaikuttaa passin sisältöihin säännöllisesti eri tavoin.
- Tuetaan lasten ja nuorten omaehtoista liikkumista kaupungin tiloissa ja ulkoalueilla. Laajennetaan viime vuosina käynnistettyä ja suosittua höntsätoimintaa vanhempiin ikäluokkiin (yläkouluikäiset sekä toinen aste).
- Edistetään yhdenvertaisen liikkumisen mahdollisuuksia lisäämällä liikumisympäristöjen saavutettavuutta muun muassa viestinnän keinoin sekä lisäämällä soveltavan liikunnan osaamista ja toiminnan koordinaattia yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Mittarit

- Tavoitetilan toteutumista seurataan valtakunnallisten ja paikallisten mittareiden avulla. Seuranta sisältää fyysisen aktiivisuuden määrän, osallistumisen, ympäristön toimivuuden ja liikkumisen kulttuurin kehittymisen.
- TEA-indeksi: Liikunnan edistäminen kunnissa – kuvaa kaupungin rakenteellista ja strategista työtä liikkumisen edistämiseksi. (THL, TEA-viisari).
- Kouluterveyskysely: Seurataan lasten ja nuorten vähintään tunnin päivittäistä liikkumista (THL/ Kouluterveyskysely).
- Terveysliikuntasuosittelun täyttyminen: Arvioidaan eri ikäryhmien fyysisen aktiivisuuden tasoa ja muutosta, vertaamalla valtakunnallisia tilastoja suhteessa Porin asukkailta kerättyyn dataan liikkumissuosittelun täyttymisestä (THL Kouluterveyskysely, Lasten ja nuorten liikun-

takäyttäytyminen Suomessa - LIITU-tutkimuksen tuloksia, THL Terve Suomi -tutkimus, Perusopetusikäisten fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä MOVE, UKK-instituutti – Liikuntaraportti).

- Nuorisopassin käyttömäärät ja osallistujatilastot: Mittaavat osallistumista ja harrastamisen monipuolistumista (omaseuranta).
- Nuorisopassin uintien käyttömäärät: Mittaa nuorisopassin eniten käytettyä etua yhtenä 5.–9.-luokkalaisten liikkumismuotona. Nuorisopassin uintiaktiivisuus tukee porilaisten nuorten uimataittoa (omaseuranta).
- Liikkumisympäristöjen ja työ- ja koulumatkaliikkumisen seuranta: Kuvaa arkiaktiivisuuden ja kestävien kulkutapojen lisääntymistä (omaseuranta).
- Harrastamisen Porin mallin vaikuttavuus: Arvioidaan toiminnan laajuutta, osallistujamääriä ja saavutettavuutta (omaseuranta).
- Poikkihallinnollisen liikkumisen edistämisen mittarit: Seurataan liikku-misohjelmaan asetettujen mittareiden avulla toimenpiteiden toteutumista toimialakohtaisesti (omaseuranta).
- Kävijämäärät ja niiden muutokset Porin metsän luonto-, ulkoilu- ja virkistysalueella (kävijälaskuri suunniteltu uudelle Porin metsän portille vuonna 2027) (omaseuranta).
- Höntsätoiminnassa tavoitettujen nuorten määrä. Tarkastellaan ja arvioidaan nuorten omaehtoisen liikkumisen mahdollistamisen toimenpiteitä osallistujamäärän ja saavutettavuuden kautta (omaseuranta).

TERVEELLISET ELINTAVAT

Terveellisillä elintavoilla, kuten monipuolisella ravitsemuksella, riittävällä unella ja säännöllisellä liikunnalla, on vaikutusta jokaisen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille ja arjessa pärjäämiselle. Kaupungin ennaltaehkäisevä rooli on luoda asukkailleen mahdollisimman hyvät puitteet hyvinvointinsa edistämiseen ja ylläpitoon. Terveellisten elintapojen edistämässä yhteistyö hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa on oleellista.

Terveelliset elintavat opitaan jo lapsuudessa ja nuoruudessa, joten vanhempien elintavoilla ja hyvinvointia edistävillä valinnoilla on merkitystä koko perheen hyvinvoinnille. Terveellisiä elintapoja voi kehittää kaiken ikäisenä. Kaupungin tehtävänä on luoda olosuhteet, jotka tekevät terveellisistä valinnoista helppoja ja saavutettavia arjessa. Tämä tarkoittaa hyvinvointia edistävää ja tukevaa viestintää sekä ohjausta eri ikä- ja väestöryhmille, turvallisia jalankulku- ja pyöräilyreittejä, laadukkaita lähiliikunta-, luonto- ja kulttuuripaikkoja, sekä terveellisiä aterioita varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Tavoitetilä 2029

Porilaiset elävät aiempaa terveellisemmin, tunnistavat terveelliset elintavat ja arvostavat niitä arjessaan. Porilaiset nukkuvat riittävästi, syövät terveellisesti, liikkuvat säännöllisesti ja ovat vähentäneet päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöä.

Terveellinen ravitsemus, nukkuminen, liikunta ja päihteettömyys ovat osa kasvatusta ja ohjausta varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisopalveluissa. Varhaiskasvatuksen, koulujen ja nuorisopalveluiden toimenpiteillä voidaan tukea lapsia ja nuoria tekemään terveyttä edistäviä elintapava-

lintoja. Kulttuurikasvatuksella vaikutetaan kokonaisvaltaisesti asukkaiden hyvinvointiin. Kaupunki ja hyvinvointialue edistävät yhdessä terveyttä edistävien elintapojen vahvistumista viestinnällä ja neuvonnalla erityisesti aikuisväestön kohderyhmässä.

Porissa on hyvät jalankulku- ja pyöräilymahdollisuudet sekä laadukkaita lähiliikunta-, luonto- ja kulttuurikohteita.

Porilaiset lähtevät liikkeelle ja löytävät itselleen mieluisan tavan edistää omaa sekä muiden hyvinvointia ja terveyttä.

Teot

- Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa edistetään moniammatillisesti terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja sekä tuetaan perheitä arjen rytmin ja unen hallinnassa.
- Kokeillaan uusia kouluruokailun järjestämisen tapoja lapsia ja nuoria osallistaen sekä ravitsemuksellisuutta ja maistuvuutta painottaen.
- Toteutetaan ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmaa (sisältäen PAKKA-toiminnan) ja vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä eri ikäryhmille.
- Vahvistetaan elintapaohjauksen toteutumista eri ikä- ja kohderyhmille. Nuorille suunnatuissa palveluissa elintapaohjausta tehdään sujuvasti arjessa ja erilaisissa toiminnoissa kohtaamisten yhteydessä.
- Hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja elintapojen tukena.
- Kulttuurikasvatussuunnitelmalla vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta, luovuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tarjotaan uusia tapoja ymmärtää maailmaa.

TERVEELLISET ELINTAVAT

- Kaupunkiympäristössä edistetään jalankulku- ja pyöräilymahdollisuuksia esimerkiksi sujuvien pyörätieyhteyksien ja turvallisten jalankulkuväylien avulla. Elämyksiä tarjoava viher- ja kulttuuriympäristö kaupungissa houkuttelee asukkaita kulkemaan ja tutustumaan kaupunkiin. Sujuva pyörätieverkosto asuinalueilta kaupungin keskustaan edistää terveitä elintapoja.
- Vaikuttavaa hyvinvointia edistävää viestintää kehitetään huomioiden erilaiset tarpeet.
- Kaupunki varmistaa omalta osaltaan, että yhteistyön rakenteet hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa ovat mahdollisia.
- Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistä elintapaohjausmallia kehitetään (liikuntaneuvojat).

Mittarit

- Raittiiden ja nikotiinittomien nuorten osuus (%) (Pori, THL/Kouluterveyskysely).
- Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 20–64-vuotiaat, 65 vuotta täyttäneet ja 75 vuotta täyttäneet (Satakunta, THL/Terve Suomi).
- Suositusten mukaisesti nukkuvien määrä (Pori, THL/ Kouluterveyskysely, THL / Terve Suomi).
- Ruokasuositusten mukaiset ruokatottumukset (Pori, THL/Kouluterveyskysely, Satakunta, THL / Terve Suomi).
- On kokeiltu uusia kouluruokailun järjestämisen tapoja, kyllä/ei (omaseuranta).
- Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori, % 4. ja 5., 8. ja 9. luokan oppilaista (Pori, THL/ Kouluterveyskysely).

- Terveydelle suotuisat elintavat (%), 20–69-vuotiaat -summaindikaattori (Satakunta, THL / Terve Suomi).
- Jalankulkumittarit ja rakennetut pyörätiet (omaseuranta).

OSALLISUUS JA TYÖLLISYYS

Osallisuuden kokemus syntyy mahdollisuudesta vaikuttaa oman elämän kulkuun, yhteisöissä mukana olemisesta sekä mahdollisuudesta vaikuttaa yhteisiin asioihin. Kokemus osallisuudesta lisää hyvinvointia, vahvistaa uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Osalliseksi itsensä kokeva henkilö tekee hyvinvointia vahvistavia valintoja. Osallisuutta kokevat kaupunkilaiset vahvistavat oman hyvinvointinsa lisäksi myös yhteisöjen hyvinvointia ja sitä kautta koko kaupungin elinvoimaisuutta. Yhteisöllisyydellä ja osallisuudella voidaan kaventaa hyvinvointieroja ja ehkäistä alueiden eriytymistä.

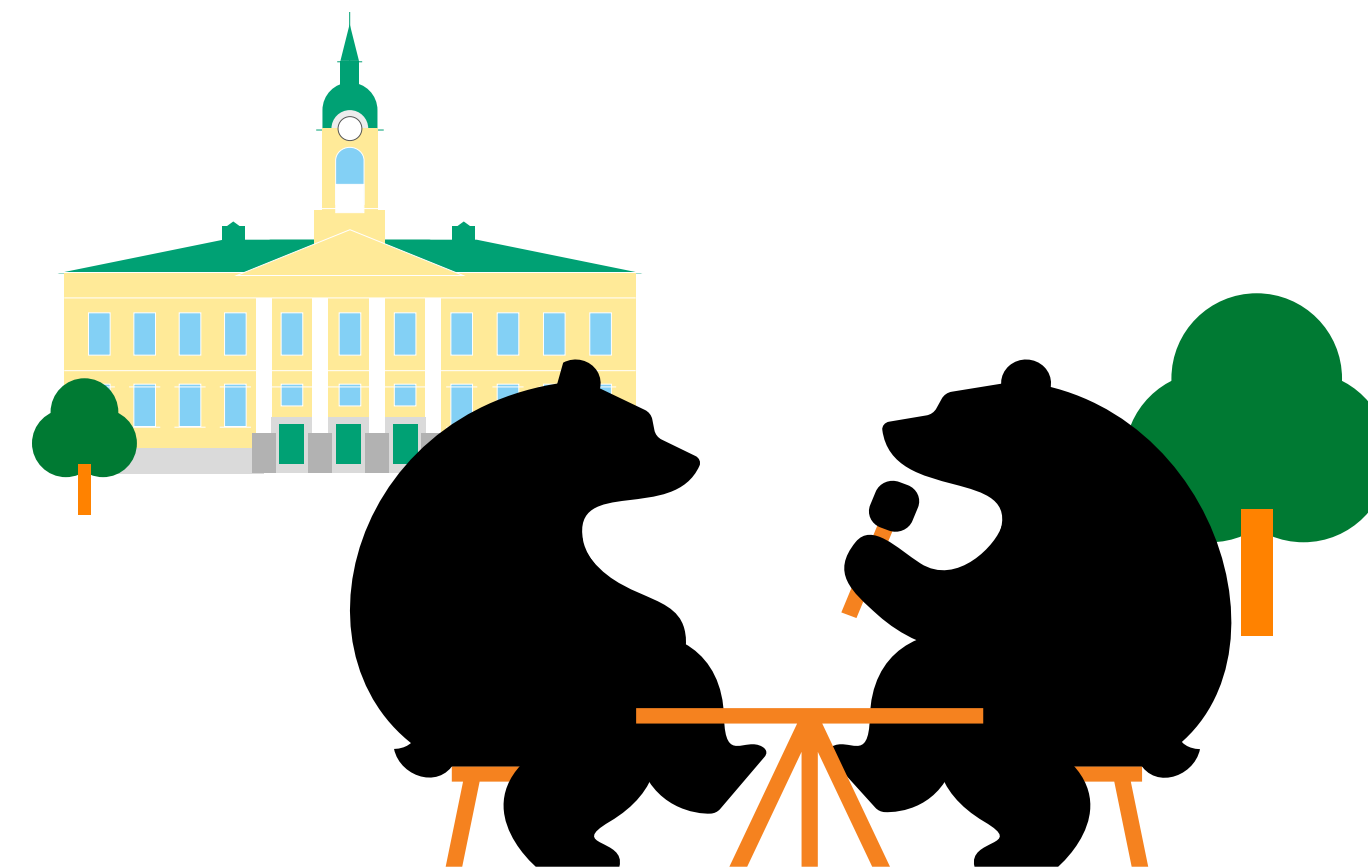
Osallisuus omassa elämässä on mahdollisuutta päättää mihin toimintaan, yhteisöön, palveluun tai vaikuttamisen prosessiin osallistuu. Itselle tärkeät ryhmät ja yhteisöt tarjoavat mahdollisuuden vaikuttaa tärkeiksi kokemiinsa asioihin ja saada tähän yhteisön tukea. Keskinäinen arvostus ja luottamus ovat keskeisiä tekijöitä. Mahdollisuus vaikuttaa oman elämän kulkuun sisältää sen, että kaikille kaupunkilaisille löytyy yhdenvertaisesti mielekästä tekemistä työ- tai opiskelupaikasta vapaa-aikaan.

Osallisuus yhteisestä hyvästä tarkoittaa yhdessä tekemistä sekä yhteisen hyvän tuottamiseen ja jakamiseen osallistumista. Yhteinen hyvä on toimintaa ja arvoja, josta seuraa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin ihmisiin. Osallisuutta yhteisössä edistävät kaupungin luomat mahdollisuudet yhteiselle tekemiselle ja vapaa-ajan palveluiden kehittäminen.

Yhteisiin asioihin vaikuttamista kaupunki edistää avoimella ja osallistavalla valmistelutyöllä ja päätöksenteolla. Asukkaiden mahdollisuus vaikuttaa itselle merkityksellisiin asioihin vahvistaa pitkällä tähtäimellä myös heidän osallisuuden kokemustaan porilaisessa yhteisössä.

Työ- tai opiskelupaikka on merkittävä osa yhteiskunnallisen osallisuuden kokemusta ja työllisyydenhoito osa kuntien peruspalveluita. Työllisyydenhoito on laaja kokonaisuus, jossa kaupunki toimii aktiivisesti sekä työnhakijoiden että työnantajien tukena. Porin kaupungin rooli on alueellisesti merkittävä, sen vastatessa koko Satakunnan työllisyysalueen palveluista ja tehtävänä on varmistaa yhdenvertaiset palvelut koko alueella.

Työllisyydenhoito edistää alueen yritysten kasvua ja on mukana ohjaamassa yrityksiä kasvun polulle. Alueen elinvoiman kehittymistä tuetaan yhteistyössä kuntien ja elinkeinoyhtiöiden sekä muiden toimijoiden kanssa. Keskeinen ja toimintaa ohjaava tavoite on kohtauttaminen, jonka tueksi työllisyysalueella on käytettävissä niin lakisääteiset (Laki työllisyyspalveluiden järjestämisestä) kuin muut palvelut ja tapahtumat.

OSALLISUUS JA TYÖLLISYYS

Tavoitetilä 2029

Porilaiset voivat vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja tärkeiksi kokemiinsa asioihin sekä tuntevat kuuluvansa osaksi yhteisöä. Jokaisella porilaisella on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan, kuten harrastamiseen ja kulttuurielämyksiin osallistumiseen. Uusien asukkaiden, myös vieraskielisten, on helppo kotiutua Poriin ja kokea kuuluvansa porilaiseen yhteisöön aktiivisena osallistujana. Aukkaat, kolmas sektori ja muut sidosryhmät ovat mukana kaupungin toiminnan ja kaupunkiympäristön suunnittelussa ja toteutuksessa osallisuus- ja vuorovaikutusmallin mukaisesti. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämisellä hyvinvointierot kaventuvat sekä turvallisuus paranee.

Työllisyyden edistämiseksi työllisyysalue toimii joustavassa yhteistyössä kaupungin toimialojen, hyvinvointialueen, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa. Työllisyysalueen toimintaa kehitetään aktiivisesti, jotta voidaan tarjota vaikuttavia, asiakaslähtöisiä ja alueen elinvoimaa tukevia ratkaisuja sekä palveluita. Erilaisilla asiantuntijapalveluilla varmistetaan, että työnantajan ja työntekijän tarpeet kohtaavat. Työllistymisen esteitä voidaan poistaa monialaisella yhteistyöllä ja palvelutarpeen mukaisilla palveluilla. Työnhakijoiden yksilölliset palvelutarpeet sekä erilaiset kohde-ryhmät huomioidaan palvelukokonaisuuksissa. Kaupungin omat panostukset työllistämisen tukemiseen tukevat työllisyysalueen toimintaa.

Teot

- Panostetaan haastavammin tavoitettavissa olevien ryhmien osallistumismahdollisuuksiin. Huomioidaan monikielisyys.
- Toteutetaan yhdistysyhteistyöohjelmaa ja tuetaan aktiivisesti yhdistys-

ten toimintaa asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

- Uusien asukkaiden Poriin kotiutumista edistetään monialaisesti yhdessä hyvinvointialueen, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.
- Toteutetaan Länsi-Suomen ETNOn (Etnisten suhteiden neuvottelukunta) toimintasuunnitelmaa ja sen toimenpiteitä.
- Toteutetaan asuntopoliittista ohjelmaa. Edistetään asuinalueiden sosiaalista kestävyyttä yhteistyössä eri toimialojen ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Torjutaan segregatiota alueellisin, toiminnallisin ja asuntopoliittisin keinoin.
- Käytetään vaikutusten ennakkoarviointia (EVA) ja otetaan porilaiset mukaan arviointiin.
- Toteutetaan osallisuus- ja vuorovaikutusmallia.
- Toteutetaan ja kehitetään osallistuvaa budjetointia ja viestitään siitä aktiivisesti.
- Viestitään avoimesti siitä, miten osallistumisen tulokset näkyvät suunnittelussa toiminnassa.
- Panostetaan kirjaston demokratiatehtävän toteuttamiseen edistämällä päättäjien ja asukkaiden kohtaamisia.
- Opistojen, oppilaitosten ja korkeakoulujen kautta jatkuvan oppimisen mahdollisuudet ovat jokaisella porilaisella.
- Pori on aktiivinen kasvun ja uusien työpaikkojen edellytysten luoja. Pori panostaa aktiivisiin työllisyystoimiin, jotta työttömillä porilaisilla olisi mahdollisuus työllistyä paremmin.
- Huomioidaan työllisyydenhoidon kokonaisuus viestinnässä.
- Työllisyysalue kehittää aktiivisesti henkilö- sekä työnantaja-asiakkaiden palveluita ja tarjoaa yhteisissä palvelupisteissä palvelutarpeen mukaisia palveluita työnhakijoille, työnantajille ja kotoutujille.

OSALLISUUS JA TYÖLLISYYS

- Kaupungin toimialojen, hyvinvointialueen, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin yhteistyötä edistetään aktiivisesti.
- Kaupunki panostaa omiin työllisyydenhoidon palveluihin ja työllistämisen tukemiseen.
- Kehitetään ennakkoluulottomasti työllisyydenhoitoon uusia, innovatiivisia toimintamalleja ja kokeiluja yhteistyössä työnantajien, oppilaitosten, kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen kanssa, erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien porilaisten työllistymisen tueksi. Hyödynnetään kehittämisessä ja kokeiluissa aktiivisesti oman toiminnan lisäksi myös ulkopuolisia rahoituslähteitä.

Mittarit

- Teot, joilla kehitetään haastavammin tavoitettavissa olevien ryhmien osallistumismahdollisuuksia (omaseuranta).
- Toteutuneet Yhdistysyhteistyöohjelman toimenpiteet (omaseuranta).
- Toteutuneet ETNO:n toimenpiteet (Elinvoimakeskus).
- Toteutuneet Asuntopoliittisen ohjelman toimenpiteet (omaseuranta).
- Tehtyjen ja osallistavasti toteutettujen vaikutusten ennakoarviointien määrä (omaseuranta).
- Kaupungin omien työllistämisen tukien ja työllisyydenhoidon palveluiden toteutuminen (omaseuranta).
- Työnhakijoiden aktivointiaste (KEHA, Kelasto).
- Työllisyysaste (Elinvoimakeskus, KEHA).
- Työllisyyskatsaus ja erilaiset digitaaliset raportit (KEHA).
- Työllisyysalueen asiakastytytyväisyyden seuranta (omaseuranta).
- Työllisyysalueen työnantajakyselyt ja kasvukartoitus (omaseuranta).

TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ ELINYMPÄRISTÖ

Turvallinen, viihtyisä elinympäristö, luonto, liikkumispaikat ja kulttuuritarjonta tukevat asukkaiden aktiivisuutta, arjen jaksamista ja elämään tyytyväisyyttä. Turvallisuuden tunteella ja viihtyisyydellä on merkittävä vaikutus siihen, miten asukkaat uskaltavat osallistua ja liikkua arkiympäristössään. Monimuotoisista luontoympäristöistä ja kulttuuritarjonnasta saadaan sekä suoria että välillisiä hyvinvointikokemuksia.

Porissa on laajoja ja saavutettavia luonto- ja virkistysalueita, kuten Porin metsä, Kirjurinluoto ympäristöineen sekä Yyteri, joissa on suosittuja viitoitettuja ulkoilureittejä. Asuinalueiden ja kantakaupungin lähiviheralueiden laajuuteen ja kattavuuteen tulee kiinnittää tulevaisuudessa enemmän huomiota asukkaiden hyvinvointitekijänä ja ympäristön laatutekijänä.

Pori on mukana 10. suurimman kaupungin julkilausumassa, jossa kaupungit tunnistavat luonnon monimuotoisuuden tärkeyden ihmisten hyvinvoinnille, terveydelle, taloudelle ja kaupunkien elinvoimalle.

Arvokkaat luontoympäristöt jarruttavat luontokatoa ja lajien uhanalaistumista, samoin ne edistävät asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä tarjoten kokemuksia ja harrastuksia hyvien elintapojen tueksi. Kulttuuriympäristön ja aineettoman kulttuuriperinnön vaaliminen voi edesauttaa hyvinvointia paikallisidentiteetin tuntemisen ja tukemisen, yhteenkuuluvuuden, jatkuvuuden tai merkityksellisyyden kokemisen näkökulmista.

Luontoympäristöstä on hyötyä monilla hyvinvoinnin osa-alueilla: fyysinen terveys (liikunta, ilmanlaatu), psyykkinen hyvinvointi (stressi, mieliala), sosiaaliset hyödyt (kohtaamispaikat, yhteisöllisyys), ekologiset hyödyt (hiilinielut, monimuotoisuus) ja taloudelliset hyödyt (kiinteistöjen arvo, matkailu).

Turvallisuus muodostuu järjestelmällisestä yhteistoiminnasta viranomaisien, asukkaiden, kolmannen sektorin, yritysten sekä muiden toimijoiden kanssa. Yhteisen tiedon vaihdon sekä tilanneymmärryksen avulla luodaan pohja päätöksenteolle, turvallisuutta ja viihtyvyyttä ylläpitäville ja sitä lisääville toimenpiteille. Asukkaiden fyysisen, sosiaalisen ja psykologisen turvallisuuden tunnetta pyritään kasvattamaan ja vahvistamaan. Porin kaupunki varmistaa lakisääteisten palveluidensa jatkuvuuden niin häiriö- kuin poikkeusolotilanteissa. Kaupungilla ja asukkailla on valmius toipua tapahtuneesta niin henkisesti kuin fyysisestikin.

Tavoitetila 2029

Porissa elinympäristö, sekä maaseutu että kaupunkikeskusta asuinalueineen, tukee porilaisten turvallista ja viihtyisää arkea. Porilaiset osallistuvat elinympäristönsä kehittämiseen aktiivisesti ja arvostavat puhdasta elinympäristöä toiminnassaan. Monimuotoinen ja hyvinvoiva luonto edistää porilaisten hyvinvointia. Porissa on helposti liikuttava, yhdenvertaisuutta tukeva, turvallinen ja toimiva kaupunkiympäristö. Kaupunkia rakennetaan ja hoidetaan pitkäjänteisesti, kestävästi ja ajantasaiseen tietoon perustuen. Lähiluontoa ja kaupunkivihreän määrää mitataan ja sen kehitystä suunnitellaan kaupungin keskusta-alueella (EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpano). Kaupunkiympäristön suunnittelussa huomioidaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja kaupunkiluonnon tuottamat hyödyt, kuten tulviin varautuminen, hiilensidonta, paikallinen lajisto, ilman puhdistus ja varjostus. Sosiaalinen ja rakenteellinen turvallisuustilanne ja riskitekijät on tiedostettu ja hallinnassa. Porilaiset kokevat olonsa turvalliseksi. Elinympäristö edistää porilaisten kotoisuuden tunnetta ja ylpeyttä asuinpaikkakunnastaan.

TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ ELINYMPÄRISTÖ

Teot

- Kaupunkiympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa suunnitellaan kestäväää kaupunkia:
 - Kannustetaan kestävään liikkumiseen, kehitetään ja sujuvoitetaan pyöräily- ja jalankulkumahdollisuuksia sekä joukkoliikennettä.
 - Huolehditaan riittävästä yleis- ja katuvalaistuksesta sekä parannetaan liikenneturvallisuutta.
 - Lisätään turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Tehdään turvallisuuden tunnetta tukevaa viestintää.
 - Järjestetään asuinalueilla turvallisuuskävelyitä.
 - Edistetään kaupungin tilojen ja palvelujen esteettömyyttä ja saavutettavuutta turvallisen ja viihtyisän elinympäristön varmistamiseksi.
- Kaupunkiympäristön suunnittelun ja rakentamisen toimenpideohjelmat pidetään ajan tasalla:
 - Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma päivitetään. Päivitystyö on aloitettu tilannekuvan luomisella.
 - Laaditaan viherpalveluohjelma viheralueverkoston tavoitteelliseksi kehittämiseksi ja laadun seurannaksi.
 - Noudatetaan hulevesiohjelmaa ja suositetaan luontopohjaisten ratkaisujen käyttöä hulevesien käsittelyssä.
- Asuinympäristöt pidetään viihtyisinä ja turvallisina:
 - Säilytetään, parannetaan ja lisätään luontokohteita sekä viher- ja virkistysverkostoa, jotta se on kattava, yhtenäinen ja monimuotoinen. Kohteita ja alueita on arjen ympäristössä lähellä, helposti saavutettavissa, riittävästi ja eri käyttäjäryhmät huomioiden. Kohteista viestitään monikanavaisesti ja näkyvästi. Porilaisia kuunnellaan uusien asuinalueiden sekä puisto- ja viheraluekohteiden suunnittelussa.
 - Toteutetaan kaupungin Julkisen taiteen ohjelmaa asuinympäristöjen kiinnostavuuden ja viihtyisyyden lisäämiseksi.
 - Porilaisten henkistä, fyysistä ja kulttuurista yhteyttä luontoon lujitetaan ympäristönsuojelun, liikunnan, kulttuurin ja osallisuuden sekä yhteisöllisyyden keinoin järjestämällä retkiä, talkoita, tapahtumia ja tempauksia luonto- ja viherympäristöissä.
- Kehitetään tiedon keräämisen menetelmiä ja tiedon jakamista kokonaisturvallisuuden toimijoiden kanssa. Tunnistetaan ilmiöt ja vaikutetaan niihin ennaltaehkäisevästi.
- Ehkäistään syrjäytymistä ja radikalisoitumista kasvattaen porilaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Edistetään avointa ja erilaisuutta kunnioittavaa keskustelua.
- Kehitetään kotoutumista ja kansainvälisyyttä edistäviä palveluita ja niiden viestintää.

Mittarit

- Yhdyskuntatekniset palvelut -tutkimuksen tulokset (FCG).
- Rikosten määrä vuositasolla (Poliisi).
- Kaupunkivihreän ja latvuspeittävyys tavoitetaso 2030 sekä lisääminen 2035 EU:n ennallistamisasetuksella, mittarit (Suomen ympäristökeskus Syke).
- Onnettomuusmäärät vuositasolla, etenkin liikenneonnettomuudet (Poliisi, Liikenneturva, Pelastuslaitos).
- Luontokohteita sekä viher- ja virkistysverkoston kattavuutta, yhtenäisyyttä ja monimuotoisuutta parantaneet toimenpiteet; Toteutunut viestintä kohteista (monikanavaisuus ja näkyvyys). Toteutunut asukkaiden kuuntelu uusien asuinalueiden sekä puisto- ja viheraluekohteiden suunnittelussa (omaseuranta).

TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ ELINYMPÄRISTÖ

- Ympäristönsuojelun, liikunnan, kulttuurin ja osallisuuden keinoin järjestetyt retket, talkoot, tapahtumat ja tempaukset luonto- ja viherympäristöissä (omaseuranta).
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma on päivitetty ja sen toimenpiteitä on toteutettu (omaseuranta).
- Viherpalveluohjelma on laadittu ja sen toimenpiteitä on toteutettu (omaseuranta).
- Hulevesiohjelma on valmis ja sen tavoitteita ja asetettuja toimenpiteitä on toteutettu luontopohjaisin ratkaisuin (omaseuranta).
- Toteutetut toimenpiteet riittävän yleis- ja katuvalaistuksen sekä liikenneturvallisuuden parantamiseksi (omaseuranta).
- Toteutetut turvallisuuskävelyt asuinalueilla (omaseuranta).
- Toteutetut toimenpiteet turvallisuuden ja viihtyisyyden lisäämiseksi (omaseuranta).
- Saadut turvallisuutta kehittävät palautteet ja toimenpiteet niiden ratkaisemiseksi (omaseuranta).
- Vuoden aikana tunnistetut ilmiöt ja toimenpiteet niiden ennaltaehkäisemiseksi (omaseuranta).
- Toteutuneet kotoutumista ja kotoutumispalveluita kehittäneet toimenpiteet. Kotoutumisohjelman mittarit (omaseuranta, KEHA).
- ETNOn toimenpiteet (Elinvoimakeskus).
- Vuosittaisten alueellisten ja kansallisten kyselyiden tulosten seuranta (omaseuranta).

SEURANTA JA TOTEUTUS

Hyvinvointisuunnitelma jalkautetaan toimialoille kaupungin Hyvinvointiryhmän, Hyvinvointitiimin ja Lasten, nuorten ja lapsiperheiden sekä Työikäisten ja ikäihmisten hyvinvointityön ohjausryhmien kautta. Hyvinvointisuunnitelmaa täydentävät toimialoilla tehtyt tai tekeillä olevat yksityiskohtaisemmat toimintasuunnitelmat.

Näitä ovat

- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (2026)
- Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma (2026)
- Liikkumisohjelma (2024)
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (2026)
- Työikäisten ja ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma (2026)
- Yhdistysyhteistyöohjelma (2026)
- Kotoutumisohjelma (2026)
- Osallisuus- ja vuorovaikutusmalli (2018)
- Asuntopoliittinen ohjelma (2026).

Hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan kerran valtuustokaudessa tehtävällä hyvinvointikertomuksella ja vuosittaisilla hyvinvointiraporteilla. Painopisteisiin nimettyjen tavoitetilaa mittaavien mittareiden lisäksi hyvinvointikertomuksessa ja -raporteissa käytetään HYTE-kertoimen mittareita sekä muita täydentäviä mittareita.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kertoimeen sisältyy 15 prosessi-indikaattoria ja 6 tulosindikaattoria. HYTE-kerrointa seurataan myös erikseen osana talousraportointia.

Suunnitelmassa olevien mittareiden lähteinä ovat

- THL/Kouluterveyskysely
- THL/Terve Suomi, Satakunta
- THL/Terveystieteen edistämisen aktiivisuuden mittaamisen TEA-viisari
- Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa - LIITU-tutkimuksen tulokset
- Perusopetusikäisten fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä MOVE
- UKK-instituutti – Liikuntaraportti
- Elinvoimakeskus
- KEHA
- Kelasto
- FCG, Yhdyskuntatekniset palvelut -tutkimus
- Suomen ympäristökeskus Syke
- Poliisin tilastot
- Liikenneturvan tilastot
- Pelastuslaitoksen tilastopalvelu Prontonet
- Kaupungin omat mittarit (omaseuranta).

